1939 ий
18
ДЕКАБРЬ
№ 110 (609)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ӧрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

Чодра пашашке комсомольский вийым мобилизоватлаш

Мемнан Марийский республикыште чодра пеш кугу поянлык улеш. Тудым максимально да рационально использоватлымаш социалистический государствын экономикыштыже, калык озанлыкыште пеш кугу значенийым иметла.

Кумышо пятилеткыште чодра поснак кугу рольым модшаш. Садлан ВКП(б) XVIII с'ездын решенийыштыже чодра промышленностьын шенгелан кодмашыжым пытарыме нерген пенгыдын каласыме. Тиде пашам шуктымаште Ленинско-Сталинский комсомол активный участийым приниматлышаш да приниматла. Чодра ямдылыме пашаште комсомолын инициативыже деве чодра пашашке комсомольский бригадашамычым ятыр колтымо.

Теве „Кокымшо пятилетка" колхоз (Звенига район) пеленсе комсомольский организаций чодра ямдылыме планым комсомольский собранийеш обсуждатлен да 10 ен дене комсомольский бригадым организоватлен. Тиде бригада чодраште стахановский пашан образецшым ончыктен, чодра ямдылыме тенийсе планым тӱрыс темен. Посна комсомолец-шамыч Н. В. Семенов (секретарь), П. Михайлов да Кисельков йолташ-шамыч чодра шупшыктымаште нормым 250 процент марте темӗныт. Тыгак „15 лет Октября" колхоз (Куженер район) чодра заготовка тенийсе планым тӱрыс темен.

Туге гынат, республикысе посна комсомольский организаций-шамычын чодра ямдылыме тиде государственный значенийан пашаште участийышт але йӧршеш ситыдыме. Шукерте огыл чодрашке сезонный пашаш комсомольский бригада-шамычым колтымо нерген ВЛКСМ Марийский Обком бюро решенийым луктын ыле да ВЛКСМ райком-шамыч деч тиде решенийым кажне комсомольский организацийышке шуктымашым требоватлен

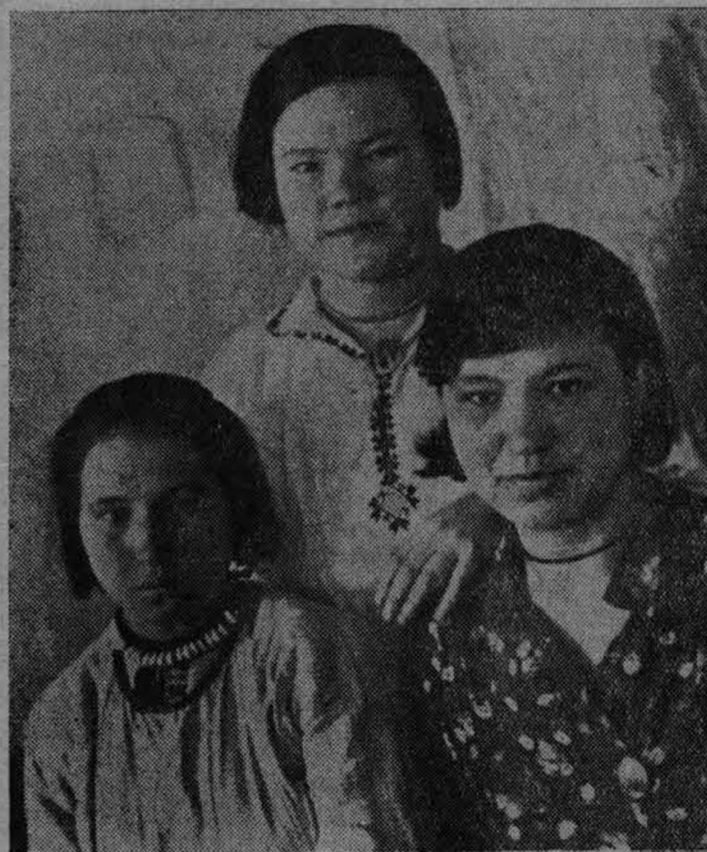
Но ВЛКСМ посна райком-шамыч тиде решенийым шуктен толмашке серьезно огыт относитле. Чодра ямдылыме планым срок деч ончыч темымылан ВЛКСМ Обкомын, Чодра ден Сплав Союзын да Маритранлес трестын Переходящее Красное Знамяжым налаш верч социалистический соревнованийым кумдан шарыме шотышто первичный комсомольский организацийлаште нимогай пашамат ыштен огытыл. Тиде решений райкомол секретарьын кабинетешыжак кодын, кумда комсомольский массыш шуктымашке комсомольский активым мобилизоватлен огытыл.

Таче кечылан республика мучко чодраште тыллажат 280 комсомолец велэ пашам ышта. А комсомольский бригадым чодрашке пеш шагал гына колтымо. ВЛКСМ посна райком-шамыч чодра ямдылыме пашам огыт акле, тидлан нимогай значенийымат придаватлен огытыл.

ВЛКСМ Йошкар-Ола райком, тудын секретарьже Богомолов йолташ чодра пашашке ик комсомольский бригадымат колтен огыл. Тыгак Оршанка (Мотовилов), Мари-Турек (Кошкин), У-Тор'ял (Шипицина), Волжский (Чернышев) райком-шамыч чодра пашашке колтымо шотышто шонылтенат огытыл. Чодраште ыштыше комсомолец-шамычын пашашт дене секретарь-шамыч нимынярат огыт интересоватле. Тиде факт-шамыч ончыктат, что ВЛКСМ райком-шамычын секретарьышт кугу государственный значенийан тиде паша дене огыт руководитле, тиде пашам самотекышко кудалтеныт. Йошкар-Ола, Мари-Турек, Оршанка, Волжский да У-Тор'ял райком-шамыч чодра ямдылыме пашашке бездушно, непартийно относитленыт да тидым йӧршеш аклен огытыл.

ВЛКСМ южо райком-шамыч таче кечылан чодраште кунар комсомолец пашам ыштат, огыт пале. ВЛКСМ У-Тор'ял райкомын секретарьже Шипицина йолташ кунар комсомолец чодраште пашам ыштат, точно каласен огеш керт. Мари-Турек райкомол секретарь Кошкин йолташ тиде шотышто ВЛКСМ Обкомышко очковтирательский сведенийым гына колтылын.

ВЛКСМ райком-шамычын задачышт: 1939—1940 ий сезонысо чодра заготовка планым срок деч ончыч темымашке чыла комсомольский да несоюзный молодежым мобилизоватлаш; ВЛКСМ Обком бюрон решенийжым первичный комсомольский организаций-шамычын собранийешышт кумдан обсуждатлымашым организоватлаш. Лесозаготовка планым темымашлан чыла колхозласе комсомольский организацийлаште комсомольский, молодежный бригада-шамычым создаватлымашым кӱчык жапыште добиватлаш; ВЛКСМ Обкомын, Чодра ден Сплав Союзын да Маритранлес трестын Переходящее Красное Знамяжым налмаш верч социалистический соревнованийым кумдан шараш.

Куженерский районный Совет депутатыш самырык кандидат-шамыч. **Снимкыште** шола гыч: „Нольку" колхозын льноводкаже комсомолка К. Е. Милютина, „Красный пахарь" колхоз гыч комсомолка Н. С. Петухова да „Трактор" колхозын ударницаже С. Г. Еремина йолташ-шамыч.

Фото А. Овечкинын.

Ленинградский военный округын ОПЕРАТИВНЫЙ СВОДКЫЖО-ШАМЫЧ

14 декабрь мучко Мурманский направлений дене мемнан войска-шамыч ончыко каен шогеныт.

Ухтинский направленийыште мемнан часть-шамыч госграница деч 117 километрлан ончык каеныт.

Петрозаводский направленийыште мемнан часть-шамыч Сюскуярви, Сулкулампи Хилпола ял-шамычым налыныт.

Тӱтыра да начар ийгечылан лийын мемнан авиаций разведывательный чонгештымашым гына ыштылын.

* * *

15 декабрьыште мемнан войска-шамыч Мурманский направленийыште Петсамо (корнышто) деч 60 километрлан югыштырак Сальми-Ярви местечкым налыныт, Ухтинский направленийыште граница деч 128 километрлан ончык каеныт, Петрозаводский направленийыште Селенийым да Леппясил полустанкым налыныт. Уксгольмский направленийыште мемнан наступлений успешно каен шога.

Игече начар лиймылан верч авиацийын боевой действийже лийын огыл.

* * *

16 декабрьыште мемнан войска-шамыч Мурманский ден Ухтинский направленийлаште умбакыже ончыко каен шогеныт. Моло направленийлаште кугу огыл стычка да разведчик-шамычын кычалмашышт лийын. Сальми-Ярви местечкыште финн-шамыч чакнен каймышт годым финский населенийлан принадлежатлыше чыла оралте-шамычым йӱлалтеныт да житель-шамычын ӧкымеш нангаеныт. Концессионер-шамычын кӱ пӧртыштым йӱлалтыме огыл, но окнаже-шамычым шалатылтарыме, а жительыштым финн-шамыч эвакуироватленыт.

Планым 200 процентлан темышаш верч

Тракторым ремонтироватлымаш дене Люльпанский МТС республикыште первый верым налын шога. Тудо 24 декабрь—сайлымаш кечым кугу сеиымаш дене вашлиеш. IV кварталыште план почеш 6 тракторым ремонтироватлыман гын, таче кечылан 7 тракторым ремонтироватлыме. Ремонтышто ыштыше тракторист-шамыч 24 декабрь марте трактор ремонтын IV квартал планым 200 процентлан темаш обязательствым налыныт.

Кузьминых.

Сайлыме кечым достойно вашлийыт

Морко район, „Ямпатыр" колхозын колхозникше-шамыч местный Советлашке сайлыме кечым чыла государственный заданийым тӱрыс темен вашлийыт.

1939 ийсе финпланым колхоз дене колхозник-шамыч 100 процентлан теменыт. А шылым 1940 ийлан план почеш тӱрыс сдатлыме. Морко районысо чыла колхозник-шамыч деке обращатленыт.

Кызыт колхозник-шамыч нунын примерышт почеш последоватлаш Морко районысо чыла колхозник-шамыч' дек обращатленыт.

Б. В. Кольцов.

1155 вагоным грузитлат

Йошкар-Ола кӱртньӧ корно станцийлан декабрь тылзыште 1155 вагоным грузитлаш планым пумо ыле. Пашазе-шамыч тиде планым 24 декабрьлан тӱрыс темаш обязательствым налыныт. 15 декабрьлан тылзаш планым 52 процентлан, а кинде ден чодра грузитлымаште 80 процентлан планым темыме.

Ятыр пашазе-шамыч паша нормым утыж дене теменыт шогат. Н. К. Бусыгин йолташ, самырык пашазе, поезд-шамычым шогалтымаште кечаш нормым эреак 170 процентлан темен шога. Тыгак стрелочница А. Г. Ускова нормым 160 процентлан тема да пашам аварий деч посна ышта.

Л.

Чыланат оборонный значокан лийыт

Марийский фельдшерско-акушерский школа пеленсе комсомольский организаций предоктябрьский социалистический совевнованийым ушнен ыле. Кызыт тиде соревнований сайлыме кече вашеш уэш шарлен. 7 ноябрьлан 200 комсомолец гыч 98 ен оборонный значокым иметленыт гын, шукерте огыл адак 22 ен "ПВХО" значоклан нормым сдатлен.

Сайлыме кечылан—24 декабрь марте 20 ен „ГСО" значоклан да кокымшо курсышто тунемше-шамыч чыланат „ГСО" значоклан нормым сдатлаш ямдылалтыт. Нунын дене тиде кечылаште кок занятийым эртарыме.

Комсомолец-шамыч чыланат 24 декабрь кечым значкист лийын вашлияш тыршат.

И.

108

КАЛЫК-ШАМЫЧЫН ВЕЛИКИЙ ВОЖДЬШО

Сталин йолташын тревога дене, забота да кучедалмаш дене темалтше илыш корныжо поучительный да моткоч чапле. Самырык рвезе улмыж годсек—тудо партийын пашаже верч, пашазе классын, шемер калыкын пашаж верч боец. Ту жап гыч, кунам Сталин йолташ Марксын да Энгельсын великий ученийже дене познакомиталтын, тудо тудын пламенный пропагандистше, творческий революционный марксизмын защитникше лиеш. Ту жап гыч, кунам тудо Маркс ден Энгельсын пашажын гениальный продолжательже дене —Ленин дене познакомиталтын, тудо тугаяк пламенный марксист-ленинец лийын.

90 ийласе кокымшо пелыштыже да тачe кече марте Сталин йолташ кеч кунамат ваштaлтде коммунизм мировой партийын передовой рядлаштыже. Тудо—тудын верный знаменоносецше, тудо—мировой большевистский партийын славный организаторжо да строительже, тудо—тудын лӱддымӧ борецше. Сталин йолташ Ленин дене пырля, 90 ийласе мучаш гыч тӱҥалын, да кеч кунамат Ленин дене пырля, эреак ик корно дене, тиде корно гыч нигунам коранге кая. Царизмын преследованийжылан чарныде подвергатлалтше, ик тюрьма гыч вес тюрьмашке шындылме, уэш да уэш мундыр ссылкышке колтымо Сталин йолташ ваштaлтде шкенжын боевой постышкыжо пӧртылеш.

Сталин Ленин дене пырля октябрьский штурмлан партийым ямдылымашым руководитла. Сталин Ленин дене пырля Октябрьский социалистический революцийын сеҥымашыжым организоватла. Тудо Ленин дене пырля у, социалистический государствым строитла. Тудо шке оҥжо дене тудым чыла фронтлаште арала. Тудо Ленин дене пырля Кумышо Коммунистический Интернационалым строитла. Тудым тудо чыла оппортунист-шамыч деч, марксизмын-ленинизмын чыла тушманже-шамыч деч арала. Тудо—чыла элласе коммунист-шамычын йӧратыме вождьшо.

Сталин йолташ—чыла социалистический сеҥымаш-шамычын гениальный вдохновительже, организаторжо. Мемнан элым социализмын моткоч куатле державыкыже савырыше пятилетка - шамыч тудын личный указанийже-шамыч почеш составитлалтыныт. Тудын исключительный заботыжо-шамычлан кӧра СССР-ын куатле обороноспособностьшым шӱтен шуктымо.

Сталин йолташ шкенжын боевой идейный оружийжым кеч кунамат ямде улмаште куча. Тиде оружийым тудо шума да тудын дене мӧштен использоватлаш мемнам туныкта. Тудо Ленин дене пырля да самостоятельно марксизмын-ленинизмын великий ученийжым действийлан руководство улшо семын разрабатыватла. Национальный вопрос; социализмын ик элыште сеҥымыже нерген вопрос; совет-шамычын рольышт нерген; капиталистический окружений ыште социализмын улмыжо годым государство нерген, коммунизм верч кучедалмаште оруҥий улшо пролетариат диктатура нерген; элым социалистически индустриализоватлыме нерген; ял озанлыкым коллективизироватлыме нерген да класс улшо кулачествым ликвидироватлыме нерген; социалистический кадр-шамычым воспитатлыме нерген; народный социалистический интеллигенций нерген—теорийын да коммунистический программым практически шуктымашын чыла нине ҥа моло вес пеш важный вопросыштым Сталин йолташ разработатлен.

Замечательный большевик Сергей Миронович Киров, кудын илышыже троцкистский бандитын Николаевын предательский лӱймашыже ден кӱрлалтын, 1934 ийыште V областной да II городской Ленинградский партконференцийыште ойлен:

„Сталин улмо гай гигантын фигуржым представитлаш нелэ. **Пытартыш ийлаште, ту жап гыч, кунам ме Ленин деч посна ыштена, мемнан пашаште ик поворотымат, мемнан политикыште кеч мыняр гынат кугу ик начинанийымат, лозунгымат, направленийымат ме огына пале, кудын авторжо Сталин йолташ огыл, а иктаж кӧ весе улеш. Чыла основной паша—тидым партий палышаш—Сталин йолташын указанийже дене, инициативыже дене да руководитлымыже дене эрта.**

Международный политикын эн кугу вопросшо-шамыч тудын указанийже почеш решатлалтыт, да нине кугу вопрос-шамыч велэ огыл, но, если нуно мемнан элын пашазыже, кресаньыкше да пӱтынь шемерже-шамыч дек касатлат гын, третьестепенный улшыла койшо да, даже десятистепенный вопрос-шамычат тудым интересоватла.

Мый каласышаш улам, что тиде тӱрыснек социализмым строитлымашке велэ огыл, но мемнан пашан посна вопрослашкыжат относитлалтеш. Примерлан, мемнан элым аралыме шотышто вопрос-шамычым налаш гын, то уло вий дене подчеркиватлаш кӱлеш: мыйын ойлымо мемнан чыла успех-шамыч лиймылан ме тӱрыснек да пӱтынек Сталинлан обязан улына.

Тиде айдемын куатле волляже, колоссальный организаторский талантше социализмым победоносно строитлымаш дене кылдалтше кугу исторический поворот-шамычым шке жапыштыже проводитлымашым партийлан обеспечитлен.

Теве молан Сталин йолташын влиянийже тыгай кугу, коммунизм верч кучедалмаште тудын рольжо тыгай кугу. Теве молан тудын дек партийын, комсомолын, СССР ден вес эллас е шемер шамычын йӧратымышт тыгай келге.

Сталин йолташ шкенжын витле ий темме кечын тӱнян чыла мучашлаже гыч улшо моткоч шуко приветствий-шамычлан вашмутым пуэн ыле: „Сомневатлымыда ок кӱл, йолташ-шамыч, мый ончыкыжат пашазе классын пашажлан, пролетарский революцийын да мировой коммунизмын пашажлан чыла шке вием, чыла шке способностем да, если кӱлеш лиеш гын, чыла шке вӱрем, капля почеш каплым пуаш ямде улам. Да чылан палат, что тиде мут-шамыч—Сталин йолташын шӱмжӧ гыч лекше улыт.

Партийлан, Ленинлан, Коммунистический Интернационаллан келге преданность дене, марксизм-ленинизм теорийым келгын палымаш дене Сталин йолташ сложнейший вопрос-шамычым охватитлаш, нуным утларак умлаш лийманым, простойым, близкийым ышташ тудлан возможностьым пуышо кугу организаторский талантым сочетатла. Сталин йолташ, Ленин семынак, марксизм - ленинизм теорийым миллион-шамычлан достоянийым ыштыше искусство дене владетла.

Тышке Сталин йолташын чыла шотыштат—вургемыште, илыме образыште, потребностьышто, еҥ-шамыч дене относитлымаште—великий личный простотажым да скромностьшым ешараш кӱлеш. Большевиким украшатлыше тиде скромность качествым Сталин йолташ партийын чыла членже - шамычлан, комсомоллан прививатла. Тиде скромность духеш тудо мемнам чыланам воспитатла.

„Сталин шагал огыл книгам, да замечательный книга-шамычым возен. Нунын кокла гыч шукыжо марксистский литературышто классический улыт. Но кунам тудын деч тудын кӧ улмыжым йодыныт, тудо каласен: „Мый Ленинын ученикше гына улам да мыйын цель—тудын достойный ученикше лияш" (Анри Барбюс „Сталин", 349 стр.).

Сталин йолташ молодежьым йӧрата, йоча-шамычым йӧрата. Тудо молодежь нерген тудым коммунистический воспитатлыме нерген, туҥын тазалыкше, физический закалкыже нерген, коммунизм верч палыше, образованный, честный, стойкий борец-шамычым куштышаш нерген эреак заботитла. Шкенжын куштымыжлан, шке влияний виймылан комсомол моткоч шуко Сталин йолташлан обязан. Теве молан молодежь, теве молан йоча-шамыч Сталин йолташым шкенышт друг, ача, учитель, йолташ семын тыге чот йӧратат.

Сталин йолташ шкеже моткоч шуко пашам ышта. Мемнан элыште тынар шуко ыштыше вес еҥым, очыни, муаш огеш лий. Тудо ӱчӱкыдынак эрдене 4 час марте да утларакат пашам ышта. Интерес кругшо туҥын мучашдыме. Калыкын пашаж верч, коммунизмын сеҥымашыже верч тудо шке вийжым тугак ок чамане, кузе Ленин шке вийжым чаманен огыл.

Сталин нерген книгам возышо Анри Барбюс Сталин йолташын замечательный портретшым пуэн:

„Кунам Красная площадь дене йӱдым эртен кает, моткоч кумда панорама коҥыт лиймыла коеш: тудо, мо кызыт уло—земной шарысе чыла сай айдеме-шамычын родинаже,—да тудо архаический, мо 1917 ий марте ыле, да тыге коеш, пуйто тудо, кӧ пустынный йӱдымсӧ площадь покшелне мавзолейыште кия, тӱняште кызыт шкетын гына мален колтыде кодын; тудын йыр улшо кеч мо ӱмбалне—ола-шамыч ӱмбалне, ял-шамыч ӱмбалне тудо бодрствоватла. Тудо—подлинный вождь, айдеме, кудын нерген пашазе-шамыч куанымышт дене шыргыжын ойленыт, что тудо нунылан ик жапыштак и йолташ, и учитель; тудо—ача да иза, чынак чыла дек кумылан улшо. Те тудым пален огыда ул, а тендам тудо пален, тендан нерген тудо шонен. Те кеч кӧ улыда гынат, тиде друг тыланда пеш кӱлеш, да кеч кӧ те улыда гынат, тендан судьбаште эн сайже вес тудо айдемын кидыштыже, кудо тыгак чылан верч огеш мале ҥа пашам ышта,—ученый вуй дене, пашазе чурий дене, простой солдатын вургемже дене улшо айдемын кидыштыже улеш" (Анри Барбюс „Сталин", 351—352 стр. Гослитиздат. 1936).

Сталин мланна государственный управлений искусство дене да пашам ышташ моштымо дене овладеватлаш полша. Тиде моштымашын ик пеш важный признакше—масса дене связь. Сталин йолташ мланна масса-шамыч дек относитлымашым, нунын дене связын совершенный образецшым пуа. Тудо нине массым велэ огыл туныкта, тудо масса деч тунемеш. Да масса-шамыч дене связьым Сталин йолташ чын большевикын эн сай признакшылан шотла. Тиде годымак масса-шамыч дене тиде связь нунын дек подлаживатлыме дене нимомат общийым огеш иметле.

Сталин йолташын принципиальный непримиримостьшо—большевикын ик пеш важный качествыже—большевистски воспитатлымашын пеш важный оружийже улеш. Сталин йолташ марксизм - ленинизм ученийым извратитлыме, искажатлыме кеч могай изи попытка дек большевистский непримиримостьлан мемнам туныкта. Тудо мемнам коммунизмын чыла тушманже-шамыч дек миритлыдыме да чаманыдыме лияш, Ленин семынак, туныкта.

Мурызо-шамыч калык-шамычын мурыштышт Сталин йолташым заботитлыше садовник дене таҥгастарат, кудо шке садшым йӧрата, а тиде садше—человечество. Мемнан дене обществыште эн шерге—тиде айдеме-шамыч, тиде кадр-шамыч. Айдеме-шамыч нерген заботым, кадр-шамыч нерген, живой айдеме нерген заботым,—теве мом Сталиныште калык акла, теве мо шотышто ме Сталин йолташ деч тунемшаш улына.

Марксизм-ленинизм теорий шотышто Сталин йолташын кӱрылтде пашам ыштымыже тудлан сложный общественный явлений-шамычым келгын анализироватлаш способностьым, событий-шамычым ончылгоч ужаш способностьым выковатлен. **Умым чувствоватлымаш** Сталин йолташын моткоч виян. Садлан Сталин йолташ мемнан большевистский ончылгоч ужмашын образецшым пуа, вет тыге ончылгоч ужмаш деч посна руководитлаш ок лий, советский кугу кораблым виктараш ок лий.

1937 ийын 11 декабрьыште Москва оласе Сталинский избирательный округ избиратель-шамычын предвыборный собранийыштыже Сталин йолташ ойлен:

„Избиратель-шамыч, калык шке депутатышт деч требоватлышаш улыт, чтобы нуно шкеныштым задача кӱкшытыштӧ лийын кодышт; чтобы нуно шкеныштын пашаште политический обыватель-шамычын уровеньышт марте ынышт воло; чтобы нуно ленинский типан политический деятель-шамычын постыштышт лийын кодышт; чтобы нуно Ленин гаяк раш да определенный деятель лийышт; чтобы нуно бойышто тугаяк лӱддымӧ да калыкын тушманже-шамыч дек тугаяк чаманыдыме лийышт, могай ыле Ленин; чтобы нуно паша осложнитлалташ тӱҥалме годым да горизонтышто иктаж могай опасность коймо годым кеч могай паника деч, паникын кеч могай подобийже деч свободный лийышт, чтобы нуно паникын кеч могай подобийже деч тугак свободный лийышт, кузе свободный ыле Ленин; чтобы нуно сложный вопрос-шамычым решатлымаште, кушто всесторонний ориентаций да чыла плюс ден минус-шамычым всесторонне учитыватлымаш кӱлеш, тугаяк мудрый да вашкыдыме лийышт, могай ыле Ленин; чтобы нуно тугаяк правдивый да честный лийышт, могай ыле Ленин;

(Мучаш 2-шо стр.)

24 ДЕКАБРЬ—МЕСТНЫЙ СОВЕТЛАШКЕ САЙЛЫМЕ КЕЧЕ

КАЛЫКЫН ДОСТОЙНЫЙ ЭРГЫЖЕ

Темерешев йолташ 1911 ийыште Кировский область, Тужинский район Б.—Цеменур ялыште кресаньык ешеш шочын. Тудын ешыже ял озанлык паша дене заниматлен.

П. И. Темерешев йолташ.

1927 ийын Петр Иванович Малмыжский педтехникумыш подготовительный группыш тунемаш пура.

Тиде ий гыч Темерешев йолташ партийно-комсомольский, советский пашаште активно участвоватлаш тӱҥалеш. 1929 ийыште Яранский педтехникумын 1 курсышкыжо пура. Тыштат общественный пашаште тудын активностьшо раш коеш. ВЛКСМ ячейкын пашаштыже полша, а 1930 ий гыч 1931 ий марте—педтехникум пеленсе ВЛКСМ ячейкын секретарьже.

ВЛКСМ райкомышто ыштымыже годым ВКП(б) райкомынат ответственный поручениййже-шамычым шукта; 1932 ий гыч—ВКП(б) членыш кандиат. 1933 ийын ноябрьыште РККА-шке призыватлалтеш, тушто младший начсостав курсым пытара.

Йошкар Армий радамыште улмыжо годымат партийный, комсомольский да общественный пашан активный участникше лийын. Частьыш толмо первый кечылаштак ВЛКСМ ротный организацийын комсоргшылан сайлат. 1934 ийын Петр Иванович воинский частьын избирательный участкыже деч Минский городской Советын депутатшылан сайлалтеш. 1935 ийыште Совет-шамычын XI-ше Всебелорусский с'ездыште решающий голос дене делегат лийын участвоватла. Тиде ийынак частьын коллектив бюрон секретарьжылан ышта.

РККА радамыште сай пашажлан, чаплын служитлымыжлан ятыр поощрениййм, благодарностьым налын.

1937 ийын январь тылзыште кандидат гыч ВКП(б) членыш переводитлат. 1937 ийыште ВЛКСМ Обком тудым Москвашке ВКП(б) ЦК пеленсе Я. М. Свердлов лӱмеш пропагандист-шамычын высший школыш комсомольский отделениййшке тунемаш командироватла, тиде школым Темерешев йолташ чыла предмет денат „отлично" да „хорошо" отметка дене пытара, 1939 ийын июнь тылзыште ВЛКСМ Обком пленум Темерешев йолташым Обкомолын первый секретарьжылан сайла.

ВЛКСМ Обкомын, „Рвезе коммунист" да „Ямде лий" газета редакций-шамычын пашаеҥышт Темерешев йолташым Йошкар-Ола Городской Совет депутатыш кандидатлан выдвигатленыт. Темерешев йолташ социалистический родинан, Ленин—Сталин партийын пашажлан мучашдымын преданный, ӱшанле еҥ, тудо калыкын доверийжым тӱрыснек оправдатлен кертеш да оправдатла.

Депутат званийым оправдатла

Александр Яковлевич Богомолов йолташ кугыжан правительство годсо илышым кугунак огеш шарне.

Советский власть эрык илышым почо. Богомолов йолташат 1921 ийыште начальный школышко тунемаш пура да 1924 ийыште пытара.

1933 ийыште Богомолов йолташын шукертак шонымо мечтаже осуществитлалтеш: Йошкар Армий радамыш призыватлалтмек, тудым НКВД погранохраныш назначитлат. Йошкар Армийыште служитлыме годым 1934 ийыште Богомолов йолташым Ленинско—Сталинский комсомол радамыш пуртат. Комсомольский организаций линий дене внештатный инструкторлан, агитаторлан да пырдыж газета редколлегийыште пашам шуктен шоген.

1935—1938 ий коклаште Богомолов йолташ Краснодарский край НКВД Сочинский отделын дом отдыхыштыжо пашам ышта.

1939 ийыште Александр Яковлевич Йошкар-Ола райисполкомыш инструкторлан пашам ышташ пура. Пашам сай шуктен шогымылан ВЛКСМ Йошкар-Ола райкомын оргинструкторский отдел заведующийлан назначитлат.

ВЛКСМ Йошкар-Ола райкомын V пленумжо райкомолын первый секретарьжылан сайлен.

Кеч могай пашамат сай шуктен шогымыжлан Богомолов йолташым районный Совет депутатыш кандидатлан регистрироватлыме; Богомолов йолташ депутат званийым честь ден оправдатла.

М. Чуршуков.

ТУНЫКТЫМО ПАШАМ ЙӦРАТЕН ЫШТА

Партий ден правительство учитель-шамычын трудыштым пеш кугун аклат; вет нуно самырык сталинский поколенийым коммунистический духеш воспитатлашлан призыватлыме улыт. Учитель калык коклаште кугу авторитет дене пользоватла.

Теве Серафима Николаевна Кугенерова йолташым налына. Тудо але самырык, 1915 ийыште гына шочын. Туге гынат тудо туныктымо пашаштыже да общественный пашаште ятыр сай показатель-шамычым иметла.

1929—1932 ийлаште Йошкар-Ола педтехникумышто тунеммыже годым пионервожатыйлан ыштен да пырдыж газета редколлегийыште ыштен, тунамак Марково ялыште неграмотный-шамычым туныктен.

1932 ийыште педтехникумым сай результат дене тунем пытара да общественный пашаштат активный участийым принимагла, тудым Йошкар-Ола 1 №-ан начальный школеш паша ышташ кодат. Кугенерова йолташ ынде 8 ий годсек чарныде тиде школышто пашам ышта. Тудын ятыр воспитанникше-шамыч средний учебный заведенийлаште отлично тунемыт.

Тений тудо 3-шо класс дене заниматла, чылаже 40 ученикым туныкта, нунын кокла гыч 27-ше „отлично" да „хорошо" отметка дене тунемыт.

Серафима Николаевна ученик-шамычын ача-авашт дене чӱчкыдын вашлиеш да нунын дене йоча-шамычын тунеммышт нерген, нунылан сай условийым ыштыме нерген, школлан родитель-шамычын полшымышт нерген каҥаша.

С. Н. Кугенерова йолташ.

Пашам сай ыштен шогымыжлан Йошкар-Ола 6 №-ан средний школа пашаеҥ-шамыч тудым городской Совет депутатыш кандидатлан выдвигатленыт. Избиратель-шамычын доверийжым Кугенерова йолташ оправдатла.

Значкист-шамыч шукемыт

Ятыр предприятийлаште, учрежденийлаште, колхозлаште да школлаште местный Советлашке сайлымаш кечым кугу сеҥымаш дене вашлияшлан социалистический соревнованийышке ушненыт.

Чирки средний школышто (Пектубай район) гунемше-шамыч сайлымаш кечым оборонный заноклан нормым садтлымаш дене вашлийыт. Кызыт 20 тунемше БГТО значоклан нормым сдатленыт.

Державин.

КАЛЫК-ШАМЫЧЫН ВЕЛИКИЙ ВОЖДЬШО

(МУЧАШ)

чтобы нуно шкенышт калыкым тугак йӧратышт, кузе тудым йӧратен Ленин".

Тыгай именно Сталин йолташ. Тудо верный ленинец семын, кеч кунамат политический деятельын постыштыжо лийын кодеш. Тудо, Ленин гаяк, кеч кунамат раш да определенный деятель улеш. Тудо, Ленин гаяк, бойышто лӱддымӧ да калыкын тушманже-шамыч дек чаманыдыме улеш. Тудо сложный обстановкышто, кунам эллан опасность грозитла, кеч могай паника деч свободный, тудо паникын кеч могай подобийже деч свободный, кузе свободный ыле Ленин. Тудо сложный вопрос-шамычым решитлымаште, кушто всесторонний ориентаций да чыла плюс ден минус-шамычым всесторонне учитыватлымаш кӱлеш, тугаяк мудрый да вашкыдыме, могай ыле Ленин. Тудо тугаяк правдивый да честный, могай ыле Ленин. Тудо шке калыкшым тугак йӧрата, кузе тудым йӧратен Ленин. Теве молан калыкат тудлан тыгай йӧратымаш денак тӱла. Сталиным калык йӧрата, кузе тудо Ленинным йӧратен да йӧрата.

„Тудын илышыжын историйже,—возен известный французский писатель Анри Барбюс,—тиде кӱрылтдымӧ шуко чудовищный нелылыкым кӱрылтдымӧ шуко сеҥымаш. Курымешлан кеч кӧмат прославитлен кертше деянийым тудын ыштыме деч посна, 1917 ий гыч тӱҥалын, ик ият эртен огыл. Тиде—кӱртньӧ айдеме. Фамилийже мланна тудын образшым пуа: Сталин—сталь. Тудо сталь гай негибаемый да гибкий. Тудын вийже—тиде тангасташ лийдыме здравый смысл, тудын кумда познанийже, изумительный внутренний собранность, рашлыкым чот йӧратымаш, неумолимый последовательность, писылык, решатлымаште пеҥгыдылык да вий, айдеме-шамычым подбиратлымаш нерген эреак забота.

Айдеме колымекыже мландыште гына лиеш. Ленин чыла вере ила, кушто революционер-шамыч улыт. Но каласаш лиеш: Ленинын шонымашыже да мутшо Сталинныште воплотитлалтме семын нигӧшкат тыге воплотитлалтын огыл. Сталин—тиде Ленин тачеˮ (Анри Барбюс „Сталин", 343—344 стр. Гослитиздат. 1936).

Калык Сталин нерген шке мурыжым йӧратен луктын. Нине мурылаште тудо Сталиным угнетатлалтше калык-шамычын освободительже семын, мудрый кормчий семын, пӱсын ужшо да лӱддымӧ курыксо орел семын мурат. Дагестанысе горец-шамычын ик тыгай мурыштыжо калык мура:

„Каят тыйын почешет
Миллион дене еҥ,—
Кугу высоташке
Тый корным ыштет.
И кӧ тыйын почешет
Каен икгана,
Тыйын корным кодымо
деч
Вашкерак кола!"

Лакский изи калык Сталин йолташ нерген мура:

Эҥер теҥызыш тырша,
Кӱртньӧ магнит дек
тырша,
Шудо кече дек тырша,
Кайык югышко тырша.
А еҥ-влак пиал деке
тыршат,
Нуно чын деке тыршат,
Шӱмышт дружбышко
тыршат.
Шонымышт тый декат
тыршат!"

Сталин йолташын илышыже примерешт миллион дене еҥ-шамыч тунемыт да тунемаш тӱҥалыт. Сталинын образше шемер-шамычлан нунын куседалмашгышт полша. Сталинын ойжо шемер-шамычым трудовой подвиг-шамычыш вдохновлятла. Сталинын мыслыже мемнан корным умбаке ончыко волгалтара.

Полный ход дене кайше кугу советский корабльын рульыштыжо большевик-шамычын Всесоюзный Коммунистический партийжын чыла сеҥыше знамяже дене великий кормчий, калык шамычын другшо, учительже, вождьшо—Сталин йолташ шога.

Советский Союзын еҥже-шамыч ойлат: тау Сталин йолташлан пиалан илышым пумыжлан. Тудын лӱмжым тӱнян чыла эллаштыже миллион дене еҥ-шамыч пагалымаш да йӧратымаш дене ойлат. Тиде лӱм—коммунизмын, кудын волгыдо вершинышкыже Сталин йолташ советский калыкым наҥгая, великий сеҥымашже-шамычын знамяже.

Ем. Ярославский.

109

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

„Дейли Уоркер" Лиги Нацийын решенийже нерген

Лондон, 16 декабрь (ТАСС). „Советский Союз, —воза „Дейли Уоркер",— нейтральный государство улеш да тудын пӱтынь куатлыкше ден влиянийже мирым обеспечитлышаш верч виктаралтыныт. Шкеныштт собственный калыкыштым войнашке шуппышлшо англо-французский империалистический государство-шамыч группа Советский Союзым Лиги Наций гыч „луктын" да кызыт нине государствошамыч войнам кумдангдаш тыршат. Войнам поджигатлыше империалист-шамыч группын инициативыже дене Лиги Наций гыч СССР „лукмаш" тудлан нимогай энгекымат ок ыште. Перыш мирлан, калык-шамыч кокласе дружбылан ышталтын. Войнан поджигательже-шамыч блок финляндийым адакат шкенжын плацдармыже семын кучылташ тырша. Туге гынат, 1939 ий 1918 ий огыл. Английский пашазе класс калык пашан сеҥышашыже верч кучедалше Йошкар Армий Финский калык велне".

Лиги Наций войнан поджигательже-шамыч службышто

Нью-Йорк, 16 декабрь Ассошиейтед Пресс агентствын Женева гыч увертарымыже почеш, Лиги Нацийын финляндийым оружий, боеприпас дене тайно снабжатлымашым координироватлаш тырша. Лиги Нацийын Лондонысо, Парижысе представительже-шамыч финляндийыште Англия ден Франция гыч оружийым колташлан кредитым налашлан инструкцийым налыныт.

Франция кужу жап лийын шогышо войналан ямдылалтеш

Париж. 13 декабрьыште депутат-шамыч палатын заседанийыштыже 1940 ийлан бюджет шотышто финансе министр Рейно тыге каласен: „шкенжын экономикыже да финансыже кушмо" ӱмбачат, Франция тенийсе войнаш эртыше войнаште йомдарымаш деч тӧрланен шуде пурен. Рейно умбакыжым тыге каласен: Германийын экономический да военный куатшым аклыде огеш лий. Уже Францийын прининматлыме ограничительный мераже-шамыч (шылым арняште ныл кече годым гына ужалымаш, тамаклан акым кӱзыктымаш, французский рынок гыч ятыр заграничный сатум изʼятлымаш да тулеч молат) нерген ушештарен, министр тыге ешарен: „правительство ограничительный мера-шамычым применятлаш тӱҥалын гына, тудым туло умбакыжым утларак кумдан применятлаш шона, вет кужу жап годым лийын шогышо войналан ямде лийын шогымаш годым, мом ме утылан шотлена гын, тудым гына велэ огыл ме отказатлышаш улына".

Шанхайысе предприятийлаште забастовка-шамыч

Шанхай. Пытартыш кок кече коклаште Шанхайысе ятыр предприятийлаште забастовка-шамыч тӱҥалыныт. Пивоваренный „Эво" заводысо да тудо компанийын холодильниклаште паша ыштыше 1 тӱжем утла пашазе-шамыч бастоватлат. Бастоватлыше пашазешамыч представитель-шамычын администрацийе дене переговорым ыштен шогымышт положительный результатым пуэн огыл. Ик „Вингон Коттон милл" текстильный фабрикыште 3 тӱжем утла пашазе ден служащий-шамыч бастоватлат. Бастоватлыше-шамыч рислан да первый кӱлешан моло предмет-шамычланат ак путырак чот кӱзымылан лийын пашадарым кӱзыкташ требоватлат.

Китайысе военный действий

Центральный Китайыште

Хубэй провинцийын южный ужашыштыже китаец-шамыч Тунчен олам атаковатлат. Тиде провинцийын центральный ужашыштыже, Ханькоу деч северо-западыштырак, китаец-шамыч Хань энерым вонченыт да Чжунся велышкыла каен шогат. Тиде районышто китаец-шамыч ныл нолевой орудийым да икмыняр пулеметым руалтен налыныт.

Хунань провинцийын северо-восточный ужашыштыже японец-шамыч китайский войска-шамыч вашталреш контратакым ыштеныт.

Южный Китайыште

Наньнин районысо фронтысо (Гуанси провинций) вашталтыш уке.

Шукерте огыл Куженерский районышто пионервожатый-шамычын совещанийже эртен. Снимкыште шола гыч: РОНО инспектор А. М. Кропотов йолташ пионерский организацийын школышто рольжо нерген докладым ышта.

Фото А. Овечкинын.

Избиратель-шамыч дене вашлиймаш

Шукерте огыл Шернур районный Совет депутатыш кандидатлан выдвигатлыме Н. И. Масленникова йолташ „Волгыдо" колхозын клубешыже шке избиратель-шамычше дене вашлие.

Масленникова йолташ кӱчыкын шке биографийжым каласкалыш, пытартышлан—тендалан, избиратель йолташ-шамыч, мланем кугу доверийым оказатлымылан кугу таум каласем да темдан ӱшандам оправдатлымашке чыла вием, способностем пуаш обещатлем,—мане.

Н. И. Масленникова йолташ Кугу Мушко начальный школышто 2-шо классым туныкта. Масленникова йолташ избиратель-шамычым ӱшандарыш, что тудо туныктымо пашам эше утларак саемда.

Кандидат дене вашлийме лӱмеш вечер кугу политический нӧлталтмаш дене эртен.

Вечерыш толшо-шамычлан художественный выступлений лие.

Ф. Шавердин.

Шошо агалан ямдылалтыт

Тений ийгече сай огыл ыле гынат, У-Торʼял районышто ятыр колхоз-шамыч, агромероприятийым применятлыме дене кӱкшӧ лектышан урожайым налыныт. Теве Киров лӱмеш колхоз (Кузнеч ял совет) гектар гыч кокла шот дене 17 цетнер пырчан шурным налын. Посна колхозник—стахановец-шамыч трудоденьлан шкетын 150—200 пуд гыч киндым налыт.

Киров лӱмеш колхоз ончыкшымат сай урожайым налшаш верч кучедалеш. Кызыт тудо шошо агалан виян ямдылалтеш. 320 центнер урлыкаш шӱльӧ ден шыдаҥым сортироватлыме, плуг дене тырмам чыла ремонтироватлыме да кукшо верышке шындыме улыт. Тиде кечылаште 20 тонн терысым пасушко лукмо.

Тыгак „Ушемнур", Микоян лӱмеш колхоз-шамыч (Тошто-Торʼял) ял совет пасушко 40 тонн гыч терысым шупшыктеныт. Плуг дене тырма-шамычым ремонтироватлыме.

Макс Веденькин.

Осоавиахимовский организацийым организоватлыме

„Йошкар Шӱдыр" колхоз (Шернур район) пелен шукерте огыл 14 еҥ дене осоавиахимовский организацийым организоватлыме. Осоавиахимовский организацийын председательжылан П. Ф. Агачев йолташым сайлыме. Кызыт осоавиахим член-шамыч винтовкым изучатлат.

И. М. Яковлев.

180 теҥгем модын налын

„У пеледыш" колхозын (Куженер район) счетоводшо Ф. С. Иванов йолташ 100 теҥгеаш облигаций дене 180 теҥгем модын налын.

М. А. Иванов.

Писатель-шамычын совещанийже почылтын

16 декабрьыште Йошкар-Олаште Марийский АССР писатель-шамычын первый республиканский совещанийже почылто.

Совещанийын президиумышкыжо Кушнарев, Платов, Кавалеров, Щербаков, Семенов, Казаков, Дм. Орай да моло йолташ-шамычым единодушно сайлыме. совещанийыште Марийский литературын задачыже-шамыч нерген докладым Марийский АССР ССП-ын ответственный секретарьже С. Н. Николаев йолташ ыштен. Тудо шке докладыштыже марийский литературын кушмыжо нерген, марийский литературышко лу дене у поэт, драматург, прозаик-шамыч толмо нерген, писатель-шамыч ончылно кугу задача-шамыч улмо нерген да ситыдымаш-шамычым ончыктен.

— Марийский литература але илыш деч кодеш,— ойла Николаев йолташ,— ялыште пытартыш ийлаште лийше моткоч кугу вашталтыш-шамычым: стахановский движенийым, у айдеме-шамычын кушмыштым, у культурын развиватлалтмыжым ончыктышо произведений мемнан але пеш шагал.

Кырык-Марий литература нерген содокладым В. Семенов йолташ ыштен. Асылбаев йолташ марийский драматургий нерген содокладым ыштыш. Тидын дене 16 декабрьыште лийше заседаний пытен.

17 декабрьыште совещаний проза ден поэзий нерген содокладым (докладчик Айзенворт йолташ) да фольклор нерген содокладым (докладчик Четкарев йолташ) колыштын. Тылеч вара прений тӱҥалын.

Отв. редактор—К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: МАССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната №90. телефон № 10,
Упол. Главлита Мар. АССР А—1132. Йошкар-Ола, типография Маргосиздата.